

РЕЦЕНЗИЯ

от

Проф. д-р Георги Т. Томов, д.м.

Катедра по Пародонтология и заболявания на оралната лигавица, ФДМ, МУ - Пловдив

Назначен със заповед № Р-109-174/06.06.2024 г. за член на научно жури по процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 7.2. *Дентална медицина* в докторска програма „*Терапевтична стоматология*“

Автор: БОРИС САШЕВ ВЪЛКОВ

Форма на докторантурата: редовна форма на обучение

Катедра: Консервативно заболяване и орална патология, ФДМ при МУ - Варна

Тема: ИЗСЛЕДВАНЕ НА СВОЙСТВАТА НА МАТЕРИАЛИ ЗА ВРЕМЕННО ОБТУРИРАНЕ

Научен ръководител: Доц. д-р Миглена Балчева – Енева, д.м.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Прегледът на документите показва, че процедурата по отчисляването на докторанта и процедурата по обявяване на защитата са спазени, документите са подготвени съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Медицински Университет – Варна.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Д-Р БОРИС САШЕВ ВЪЛКОВ се дипломира през 2017 г. във Факултета по дентална медицина към Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, придобивайки магистърска степен „Лекар по дентална медицина“. През 2018 започва работа като хоноруван асистент в катедра „Консервативно заболяване и орална патология“, а от 09.2019 г. редовен асистент към същата катедра. От 09.2020 г. е зачислен в редовна докторантура на тема „Изследване на свойствата на материали за временно обтуриране“. Ръководи занятия по дисциплината „Консервативно заболяване - предклиника и клиника“. Във връзка с дисертационния труд кандидатът е публикувал **3 пълнотекстови статии (едната под печат)**.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Лечението на зъбния кариес и неговите усложнения понякога налага многостепен подход, поради персистираща инфекция или липса на време от страна на пациента или денталния

лекар. За да се постигне оптимален резултат, препарираният кавитет трябва да бъде запечатан между посещенията. Херметизирането му се постига чрез материали за временно obtуриране. По този начин се цели защита на пулпо-дентиновия комплекс при кариес или превенция на навлизането на микроорганизми, които да компрометират провеждащото се кореново лечение. Наред с това тези материали трябва да отговарят на редица други изисквания, като възстановяване на оклузалните взаимоотношения, апроксималните контакти и функцията на зъба, без да са токсични и алергизиращи.

На пазара се предлагат редица материали за временно obtуриране, които се отличават с разнообразен състав и свойства. Изборът на конкретен материал зависи от различни фактори, които не винаги се познават от практикуващите дентални лекари. Ето защо избраната тематика е актуална, а така формулираната цел и задачи за нейното постигане, са целесъобразни.

4. Познаване на проблема

Литературният обзор към дисертацията е развит на 55 страници и се опира на 211 цитирани източника (9 на кирилица и 202 на английски език). В него дисертантът прави последователно кратък преглед по темата, който включва представяне на целите на материалите за временно obtуриране, техните основни функции, изискванията към тях, клиничното им приложение в оперативното зъболечение и ендодонтията, видовете материали за временно obtуриране, както и някои проблемни аспекти, като микропросмукване около временни obtурации, влияние на материалите за временно obtуриране върху пукнатините и фрактурите на твърдите зъбни тъкани по време на ендодонтското лечение, сенсibiliзиращ потенциал на материалите за временно obtуриране. Представени са факторите, които влияят върху избора на материал за временно obtуриране и разликата между временни и провизорни възстановявания. Литературният обзор завършва с анализ на литературния обзор, който обосновава необходимостта от разработка на дисертационната тема. Литературният обзор има редица слабости, като най-очевидната е липсата в списъка на използваната литература на единствената българска дисертация от последните години, свързана с тематиката, а именно „Временно възстановяване при многосеансово ендодонтско лечение – клинични и лабораторни изследвания“, Б. Андонов, Пловдив, 2022 г.

5. Методика на изследването

Целта е ясно формулирана, а трите задачи (задачи 1 и 2 са с няколко подзадачи) за нейното разрешаване – логично и подбрани и описани. За решаването им е използван достатъчен по обем материал. В първата задача са изследвани антибактериалните качества на еugenol и цинков оксид, като част от състава на материал за временно obtуриране на ендодонтски кавитет, чрез три различни метода. Във втора задача е изследвано микропросмукването при три търговски материала за временни obtурации върху 30 прясно екстрахирани човешки зъба за период от 2 и 14 дни. В клиничната задача 3 е изследван сенсibiliзиращият потенциал на материалите за временно obtуриране върху 724 пациента. Обработката и анализът на данните са извършени със статистически пакет IBM SPSS Statistics 20.

Методите и схемата на провеждане на проучванията са изчерпателно описани. Правилно са подбрани използваните статистически методи, което е предпоставка за достоверността на направените изводи.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа 165 стандартни страници и е онагледен с 34 таблици и 55 фигури. Библиографията се състои от 211 източника, от които 9 на кирилица и 202 на латиница.

Дисертацията започва с литературен обзор по проблема, който въпреки обема си има редица слабости и пропуски. Обзорът завършва с кратък „анализ“, който би следвало да свърже дискутабилните моменти по темата с целта и задачите, формулирани от докторанта.

След формулиране на целта и трите задачи (с подзадачи), дисертантът излага последователно материалите и методите, използвани в дисертационния труд. Резултатите от клиничните, параклинични и статистически изследвания, получени при изпълнение на задачите са коректно описани и придружени от добре структурирани таблици, фигури и приложения. Въз основа на получените резултати от поставените три задачи и направените изводи, може да се твърди, че един от основните недостатъци на материалите за временно obtуриране са повишените нива на микропросмукване, като най-ниски те са при фотополимеризиращите представители, но те от своя страна имат висок потенциал за развитие на кръстосана свръхчувствителност между различните акрилати и метакрилати в денталната практика.

Считам, че получените при разработката на дисертацията резултати допълват съществуващите знания относно недостатъците на материалите за временно obtуриране и дава насоки за бъдещи разработки в тази посока. Обсъждането на резултатите и направената съпоставка между данните от собствените изследвания и намерените аналогични резултати в литературните източници, са логични и обосновани. Направените изводи са достоверни и отразяват в известна степен приносите на разработения труд.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Формулирани са две групи научно-приложни приноси - с оригинален и с потвърдителен характер. От приносите с оригинален характер приемам единствено и считам за най-значим за науката и практиката изследваната сенсibiliзация към компоненти на материали за временни obtурации.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Във връзка с дисертационния си труд д-р Б. Вълков е публикувал три пълнотекстови статии. Тъй като публикациите са направени в периода 2022-2024 г., няма данни те да са цитирани и тепърва ще се преценява тяхното въздействие.

9. Лично участие на докторанта

Личното участие на докторанта в работата, получени резултати и формулираните приноси са без съмнение. Алергологичните изследвания са извършени в специализирания кабинет при Университетския медико-дентален център към Факултета по дентална медицина на МУ-Варна от докторанта в колаборация с научния му ръководител.

10. Автореферат

Представеният автореферат отразява в синтезиран вид структурата и съдържанието на дисертационната разработка.

11. Критични забележки и препоръки

Литературният обзор не отразява пълноценно всички изследвания по темата и пренебрегва актуални такива, направени в България през последните години. Би било полезно на базата на проведените алергологични изследвания да се предложи работата и да се експериментира върху нов състав на материал за временно obtуриране.

12. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Смятам, че д-р Б. Вълков може и трябва да продължи своите бъдещи изследвания по тази тема. Важно е също така да продължи организирането на информационни кампании, които да поддържат интереса на специалистите по дентална медицина към тази тематика и повече колеги да бъдат информирани за потенциалните недостатъци и рискове, свързани с употребата на някои материали за временно obtуриране. Това може да бъде под формата на лекция към програмата за продължаващо обучение на ФДМ - Варна.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд е довел до постигането на **научно-приложни резултати, които представляват принос в науката и отговарят на всички** изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на МУ - Варна. Представените материали и дисертационни резултати **напълно съответстват** на специфичните изисквания на МУ – Варна.

Дисертационният труд показва, че докторантът БОРИС САШЕВ ВЪЛКОВ притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения, като демонстрира качества за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на БОРИС САШЕВ ВЪЛКОВ в докторска програма „Терапевтична стоматология“.

26. 06. 2024 г.

Рецензент:

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

Проф. д-р Георги Т. Томов, д.м.